

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, sídlem Karmelitská 529/5, Praha 1, týkající se žaloby na ochranu proti nečinnosti žalovaného při vyřizování žádosti o poskytnutí informace, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 6. 2021, č. j. 14 A 119/2021 - 4,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :**I. Vymezení případu**

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žalobce v řízení před městským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce v záhlaví nadepsaným usnesením zamítl. Odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, jímž byla zamítnuta kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2021, č. j. 8 A 31/2021 - 5, kterým byly v jiném řízení téhož žalobce zamítnuty jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce s odůvodněním, že vede značné množství obdobných sporů, které se nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Nejvyšší správní soud

v odkazovaném rozsudku (ve shodě s městským soudem) konstatoval, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby v takovém případě nesl náklady s nimi spojené. Městský soud dospěl k závěru, že se v nyní posuzované věci jedná o obdobnou situaci, a neshledal důvod odchýlit se od závěrů uvedených v citovaných rozhodnutích.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost, v níž namítá, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudní ochraně. Městský soud nezkoumal majetkové poměry stěžovatele a odmítl chránit jeho ústavně zaručené politické právo na informace, což stěžovatel považuje za „*projev soudní arogance, diskriminace a porušování principů právního státu*“. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k novému projednání a rozhodnutí. Dále navrhuje, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu městského soudu.

[4] Žalovaný ve vyjádření k podané kasační stížnosti uvedl, že usnesení městského soudu považuje za správné a řádně odůvodněné. Pokud jde o věc samu, poukázal na skutečnost, že stěžovatel požadoval velké množství informací týkajících se nejrůznějších činností žalovaného, před podáním žaloby však nevyčerpal procesní prostředky ochrany před nečinností. Žaloba je proto nepřijatelná, požadované informace nadto byly stěžovateli poskytnuty přípisem ze dne 2. 7. 2021, č. j. MSMT-7219/2021-4.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve k otázce zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost připomíná, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí, nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že nyní napadené usnesení je právě takovým procesním usnesením, jímž se řízení o žalobě před krajským (zde městským) soudem nekončí, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla.

[6] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již opakovaně rozhodoval, a to např. v rozsudcích ze dne 13. 9. 2019, č. j. 1 As 275/2019 - 13, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19, ze dne 15. 7. 2021, č. j. 6 As 147/2021 - 17, ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 167/2021 - 16, nebo ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 157/2021 - 18, přičemž ani v nyní posuzované věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit. Z rozsudku ve věci sp. zn. 3 As 109/2021 vycházel v nyní přezkoumávaném usnesení také městský soud. Citované rozsudky se sice převážně týkaly žádostí stěžovatele o informace adresovaných Vězeňské službě České republiky, podstata věci však zůstává stejná i v pozdějších případech, kdy stěžovatel adresuje žádosti o informace rovněž dalším orgánům veřejné správy. Stěžovatel vždy brojí proti zamítnutí žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhů na ustanovení zástupce z řad advokátů, které soudy opakovaně odůvodňují množstvím obdobných řízení, která stěžovatel vede, a skutečností, že se jím požadované informace netýkají podstatných okolností jeho životní sféry.

pokračování

[8] Podle § 36 odst. 3 zákona č 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“), *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[9] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS, konstatoval, že „i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodiní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastnickovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastnickova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastnickovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[10] Z žaloby neplyne, že by stěžovatelem požadované informace o činnosti žalovaného měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem jeho vlastního života; ani v kasační stížnosti stěžovatel nic takového neuvedl. Naopak, v žalobě výslovně uvádí, že žádost o informace podal, protože „se zabývá systémem veřejné správy“. Nejvyššímu správnímu soudu je navíc z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a následně rovněž řadě orgánů veřejné správy, s nimiž vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které posléze pokračují před soudy (jen Nejvyšší správní soud eviduje více než 400 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele).

[11] Tato soudní řízení má stěžovatel jistě plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není ovšem důvod, aby náklady na vedení těchto soudních sporů nesl namísto stěžovatele stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá umožňovat osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namíste, aby soudní řízení vedly (neboť se jedná o věci skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu nyní vedené řízení nemá. Postupem městského soudu nedošlo k nepřipustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace. Jak již Nejvyšší správní soud opakovaně uvedl, stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (např. tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu. Je proto na místě, aby soudní řízení vedl s vědomím úhrady jeho nákladů, včetně soudního poplatku. Uvedený právní názor odpovídá dřívějším závěrům Nejvyššího správního soudu vysloveným ve vztahu k regulační funkci soudních poplatků (např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22, nebo ze dne 21. 4. 2020, č. j. 6 As 218/2019 - 13), od kterých Nejvyšší správní soud neshledal důvod se odchýlit. Městský soud tudíž nepochybil, dospěl-li v projednávaném případě k závěru, že není na místě stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznat.

[12] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu městský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[13] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu městského soudu Nejvyšší správní soud uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. však nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení v konkrétní věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučení soudci čtrnáctého senátu městského soudu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, podle kterého „*důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné*“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy (zde stěžovatelovy) žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[14] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[15] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. srpna 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu